శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

మహర్షి వేదవ్యాసప్రణీతం శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ తృతీయస్కంధే దశమోఽధ్యాయః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ తృతీయస్కంధే దశమోఽధ్యాయః ॥

విదుర ఉవాచ
అంతర్హితే భగవతి బ్రహ్మా లోకపితామహః।
ప్రజాః ససర్జ కతిధా దైహికీర్మానసీర్విభుః ॥ **1** ॥

యే చ మే భగవన్ పృష్టాస్త్వయ్యర్థా బహువిత్తమ।
తాన్ వదస్వానుపూర్వ్యేణ ఛింధి నః సర్వసంశయాన్ ॥ **2** ॥

సూత ఉవాచ
ఏవం సంచోదితస్తేన క్షత్త్రా కౌషారవో మునిః।
ప్రీతః ప్రత్యాహ తాన్ ప్రశ్నాన్ హృదిస్థానథ భార్గవ ॥ **3** ॥

మైత్రేయ ఉవాచ
విరించోఽపి తథా చక్రే దివ్యం వర్షశతం తపః।
ఆత్మన్యాత్మానమావేశ్య యదాహ భగవానజః ॥ **4** ॥

తద్విలోక్యాబ్జసంభూతో వాయునా యదధిష్ఠితః।
పద్మమంభశ్చ తత్కాలకృతవీర్యేణ కంపితం ॥ **5** ॥

తపసా హ్యేధమానేన విద్యయా చాత్మసంస్థయా।
వివృద్ధవిజ్ఞానబలో న్యపాద్ వాయుం సహాంభసా ॥ **6** ॥

తద్విలోక్య వియద్వ్యాపి పుష్కరం యదధిష్ఠితం।
అనేన లోకాన్ ప్రాగ్లీనాన్ కల్పితాస్మీత్యచింతయత్ ॥ **7** ॥

పద్మకోశం తదాఽఽవిశ్య భగవత్కర్మచోదితః।
ఏకం వ్యభాంక్షీదురుధా త్రిధా భావ్యం ద్విసప్తధా ॥ **8** ॥

ఏతావాంజీవలోకస్య సంస్థాభేదః సమాహృతః।
ధర్మస్య హ్యనిమిత్తస్య విపాకః పరమేష్ఠ్యసౌ ॥ **9** ॥

విదుర ఉవాచ
యదాత్థ బహురూపస్య హరేరద్భుతకర్మణః।
కాలాఖ్యం లక్షణం బ్రహ్మన్ యథా వర్ణయ నః ప్రభో ॥ **10** ॥

మైత్రేయ ఉవాచ
గుణవ్యతికరాకారో నిర్విశేషోఽప్రతిష్ఠితః।
పురుషస్తదుపాదానమాత్మానం లీలయాసృజత్ ॥ **11** ॥

విశ్వం వై బ్రహ్మతన్మాత్రం సంస్థితం విష్ణుమాయయా।
ఈశ్వరేణ పరిచ్ఛిన్నం కాలేనావ్యక్తమూర్తినా ॥ **12** ॥

యథేదానీం తథాగ్రే చ పశ్చాదప్యేతదీదృశం।
సర్గో నవవిధస్తస్య ప్రాకృతో వైకృతస్తు యః ॥ **13** ॥

కాలద్రవ్యగుణైరస్య త్రివిధః ప్రతిసంక్రమః।
ఆద్యస్తు మహతః సర్గో గుణవైషమ్యమాత్మనః ॥ **14** ॥

ద్వితీయస్త్వహమో యత్ర ద్రవ్యజ్ఞానక్రియోదయః।
భూతసర్గస్తృతీయస్తు తన్మాత్రో ద్రవ్యశక్తిమాన్ ॥ **15** ॥

చతుర్థ ఐంద్రియః సర్గో యస్తు జ్ఞానక్రియాత్మకః।
వైకారికో దేవసర్గః పంచమో యన్మయం మనః ॥ **16** ॥

షష్ఠస్తు తమసః సర్గో యస్త్వబుద్ధికృతః ప్రభో।
షడిమే ప్రాకృతాః సర్గా వైకృతానపి మే శృణు ॥ **17** ॥

రజోభాజో భగవతో లీలేయం హరిమేధసః।
సప్తమో ముఖ్యసర్గస్తు షడ్విధస్తస్థుషాం చ యః ॥ **18** ॥

వనస్పత్యోషధిలతాత్వక్సారా వీరుధో ద్రుమాః।
ఊర్ధ్వస్రోతసస్తమఃప్రాయా అంతఃస్పర్శా విశేషిణః ॥ **19** ॥

తిరశ్చామష్టమః సర్గః సోఽష్టావింశద్విధో మతః।
అవిదో భూరితమసో ఘ్రాణజ్ఞా హృద్యవేదినః ॥ **20** ॥

గౌరజో మహిషః కృష్ణః సూకరో గవయో రురుః।
ద్విశఫాః పశవశ్చేమే అవిరుష్ట్రాశ్చ సత్తమ ॥ **21** ॥

ఖరోఽశ్వోఽశ్వతరో గౌరః శరభశ్చమరీ తథా।
ఏతే చైకశఫాః క్షత్తః శృణు పంచనఖాన్ పశూన్ ॥ **22** ॥

శ్వా సృగాలో వృకో వ్యాఘ్రో మార్జారః శశశల్లకౌ।
సింహః కపిర్గజః కూర్మో గోధా చ మకరాదయః ॥ **23** ॥

కంకగృధ్రవటశ్యేనభాసభల్లూకబర్హిణః।
హంససారసచక్రాహ్వకాకోలూకాదయః ఖగాః ॥ **24** ॥

అర్వాక్స్రోతస్తు నవమః క్షత్తరేకవిధో నృణాం।
రజోఽధికాః కర్మపరా దుఃఖే చ సుఖమానినః ॥ **25** ॥

వైకృతాస్త్రయ ఏవైతే దేవసర్గశ్చ సత్తమ।
వైకారికస్తు యః ప్రోక్తః కౌమారస్తూభయాత్మకః ॥ **26** ॥

దేవసర్గశ్చాష్టవిధో విబుధాః పితరోఽసురాః।
గంధర్వాప్సరసః సిద్ధా యక్షరక్షాంసి చారణాః ॥ **27** ॥

భూతప్రేతపిశాచాశ్చ విద్యాధ్రాః కిన్నరాదయః।
దశైతే విదురాఖ్యాతాః సర్గాస్తే విశ్వసృక్కృతాః ॥ **28** ॥

అతః పరం ప్రవక్ష్యామి వంశాన్మన్వంతరాణి చ।
ఏవం రజఃప్లుతః స్రష్టా కల్పాదిష్వాత్మభూర్హరిః।
సృజత్యమోఘసంకల్ప ఆత్మైవాత్మానమాత్మనా ॥ **29** ॥

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
తృతీయస్కంధే దశమోఽధ్యాయః ॥